

Боян Ничев. Чехия. София, „Отворено общество“, 1997, 192 с.

През 1995 г. Европейският фонд на фондация “Отворено общество” обявява конкурс за написване на популярни очерци за историята и културата на страните от Европейския съюз. В резултат на тази инициатива на книжния пазар се появява “Непознатата позната Чехия” от Боян Ничев, изтъкнат български литератор. Книгата е плод на научноизследователската работа на професора по време на работата му в българското посолство в Република Чехия като културен аташе. Ръкописът е довършен от Димитър Ничев, син на автора и магистър по славистика, и е издаден посмъртно през 1997 г.

“Непознатата позната Чехия” е част от поредицата “Очерци за европейските страни”, чиято цел е да запознае българския читател с обществена, културната, стопанска история и настояще на страните от Европа, да насочи вниманието към вече познатите и недотам познати факти от живота на тези страни, представено през погледа на наши съвременници. Уводните бележки на автора са обобщение на неговия труд: “Тази книга не е туристически справочник за Чехия. Не е историята на тази страна. Това са страници за “моята Чехия” – такава, каквато я видях и преживях през неколкогодишното си пребиваване там. В тях има цифри, дати, имена, събития. Ще се радвам, ако зад тях се усетят живи хора и съдби от едно близко и далечно минало на един далечен и близък свят.”

Предназначенето на книгата следователно не е да даде подробно описание на историческия и културния развой на Чехия, а да набележи ключови моменти и събития, дали своето отражение върху този развой. В композиционно отношение тя съдържа представлява предговор, три глави и приложения - *Историята на Чехия в дати* и *Библиография* (на ползваните източници).

В предговора *Чешката държава днес* авторът представя моменти от изгрождението на чешката държавност след разпадането на Чехословакия на 1 януари 1993 г. Засегнати са важни въпроси, свързани с формирането на новата република, като национален химн, държавни символи, политическо и териториално устройство, статистически данни за социалната обстановка в страната.

Първата глава, озаглавена *Исторически преглед*, ни връща във времето на първите заселници по чешките земи и формирането на Велика Моравия. Подтеми към нея са: *Предистория и история на чешките земи; Велика Моравия. Делото на Кирил и Методий; Средновековна чешка държава. Държавно устройство и стратегия на съществуване; Икономическа, социална и административна структура. Колонизация на чешките земи*.

Втора глава поставя акценти върху най-важните течения и епохи в културен, исторически и политически план, като се започне от средновековието и се стигне до Възраждането. Тя е озаглавена *История на чешката култура* с няколко подтеми, набелязващи в хронологичен ред ключовите

моменти през тези епохи: *Култура на ранното чешко средновековие; Легенди и хроники; Край на Пражмисловската династия и времето на Карл IV; Чешката култура в навечерието на хусизма; Хусизъм и хуситско движение; От хуситската революция до Тридесетгодишната война; Била хора и времето на барока; Епоха на барока; Чехите в Хабсбургската империя; Чешко възраждане.*

Третата глава е посветена на *обществено-политическите процеси* от средата на XVIII век до наши дни. Засегнати са водещите политически, икономически и културни тенденции, обусловили появата на съвременната чешка държава. Всичко това е разгърнато в три подтеми: *Втората половина на века: политика и култура; Чехия по пътя на независимостта; Половин век на героично себеотстояване.*

Книгата завършва с приложение, в което е представена чешката история по години в хронологичен ред.

В края се предлага литература, която съдържа класически и най-нови изследвания в областта.

Предложеният очерк е нов и малко нестандартен, но за сметка на това сполучлив опит да се погледне към историята и културата на една колкото позната, толкова и непозната страна. Чрез филологическия си опит и усет Боян Ничев представя на читателите близката нам славянска държава от позицията на нашето съвремие. Книгата разказва за трудностите и възходите на Чехия през вековете и за стремежите ѝ към себеотстояване, което я прави ценна както за филолози бохемисти, така и за по-широк кръг читатели.

Борислав Борисов

Георги Генов. Погромът над творците на изобразителното изкуство след 9.IX.1944 г. София, Музейно издателство “Класика”, 2004.

Изследването на Георги Генов е посветено на паметта на художника Райко Алексиев, както и на стотиците репресирани творци на изкуството, убити от комунистическия режим.

Райко Алексиев, известен още с псевдонима си Фра Дяволо, завършва литература в Софийския университет и рисуване в Художествената академия. Той е талантлив писател хуморист, редактор и издател на в. “Шурец” (1932 – 1944), художник и илюстратор. Сътрудничи на хумористичното списание “Българан”, на вестниците “Зора”, “Мир”, “Слово”, “Развигор” и др. След жестоки мъчения е убит от Държавна сигурност на 18 ноември 1944 г. Посмъртно е осъден на смърт от Народния съд.

Причината за тази негова съдба на мъченик е извършеният преврат в Съюза на художниците. Новото ръководство в лицето на Николай Райнов – председател, Илия Петров – секретар, Николай Шмиргела – касиер, заедно с още 50 заговорници комунисти, зад гърба на 300 души, членове на съюза, закриват дружествата и избират политбюро от представители на “отечествен-